

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۹

پاسفنامه مدارس قم

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

پایه :	۱	موضوع :	نحو ۱
تاریخ :	۸۹/۳/۲۲	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: بدایة النحو، از المقصد الأول: المرفوعات تا پایان کتاب

یک سؤال تشریحی اختیاری است، در صورت پاسخ به همه به سؤال آفر نمره داده نمی‌شود - تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره دارد

تستی:

- گزینه صحیح در مورد «لات» را مشخص کنید. ج ۱۴۴ (ع: ۱: ۱)
- أ. ترفع الإسم والخبر معاً ☐ ب. تنصب الإسم والخبر معاً ☐ ج. ترفع الإسم وتنصب الخبر ☒ د. تنصب الإسم وترفع الخبر ☐
- کدام گزینه تعریف «استغاثه» است؟ أ ۱۹۷/۲ (ع: ۱: ۲)
- أ. هی نداء من يطلب منه إعانة غيره ☒ ب. ما يطلب منه الإعانة ويقع بعد «یا» ☐
- ج. هی نداء من يتفجّع عليه أو يتوجّع منه أو له ☐ د. هی طلب الإعانة ☐
- اسم التفضيل يدلّ على زيادة المصدر في ب ۲۷۰/۱ (ع: ۱: ۱)
- أ. منصوبه ☐ ب. مرفوعه ☒ ج. مجروره ☐ د. مفعوله ☐
- کدام جمله غلط است؟ د ۳۰۱/۷ و ۳۰۰ (ع: ۱: ۲)
- أ. «هل» دلالت بر استفهام تصدیقی دارد ☐ ب. «هل» بر جمله مثبت داخل می‌شود ☐
- ج. «همزة» دلالت بر استفهام تصدیقی و تصویری دارد ☐ د. «همزة» بر جمله منفی داخل نمی‌شود ☒

تشریحی:

- دو مورد از الفاظی که می‌توانند نائب فاعل واقع شوند، همراه با مثال بنویسید. ۱۱۴/۵ (ع: ۱: ۲)
۱. مفعول به، مانند: «ولا يؤخذ منها شفاعة ولا يؤخذ منها عدل».
۲. مصدر (مفعول مطلق) مانند: «فإذا نفخ في الصور نفخة واحدة».
۳. جار و مجرور مانند: «فإذا نقر في الناقور».
۴. ظرف مانند: إنّما يصام يومُ الشک من شعبان.
۲. «اغراء» و «تحذیر» را همراه با نقش اعرابی هر کدام تعریف کنید. ۱۶۲/۱ و ۱۶۳ (ع: ۱: ۲)
- اغراء: آگاهی دادن (تحریک کردن) مخاطب بر انجام کاری خوب و حسن است تا آن را انجام دهد؛ تحذیر: آگاهی دادن مخاطب نسبت به کار مکروه و قبیح است تا از آن اجتناب کند و هر دو منصوب و مفعول به می‌باشند.
۳. در چه صورتی حال، ممتنع التقديم و در چه صورتی واجب التقديم است؟ برای هر کدام مثال بزنید. ۱۸۶
- حال محصوره ممتنع التقديم است مثل «وما نرسل المرسلین إلا مبشرين».
- حال صدارت طلب واجب التقديم است مثل «کیف تکفرون بالله».

۴. نعت حقیقی و نعت سببی را تعریف کنید. ۲۳۹/۱ (ع: ۱ د: ۲)

نعت حقیقی نعتی است که صفتی از صفتهای متبوعش را بیان می‌کند و این نعت، توضیحی درباره خود متبوع است؛ ولی نعت سببی، ویژگی و صفتی از صفات متعلق متبوعش را بیان می‌کند.

۵. بدل و مبدل منه را در دو آیه زیر مشخص کنید. ۲۴۵ (ع: ۱ د: ۱)

- أ. یسئلونک عن الشهر الحرام قتال فیہ: ج. مبدل منه: الشهر الحرام. بدل: قتال
ب. إهدنا الصراط المستقیم * صراط الذین أنعمت علیهم: ج. مبدل منه: الصراط المستقیم. بدل: صراط

۶. أ. اقسام اسم فعل منقول را همراه مثال بنویسید. ب. در چه صورتی استتار ضمیر فاعلی در اسم فعل واجب است؟
۱. منقول از جار و مجرور مثل علیک وایک. ۲. منقول از ظرف مکان مثل: أمامک و عندک. ۳. منقول از مصدر مثل: روید و یلّ. ب. در صورتی که اسم فعل مضارع یا امر باشد و ضمیر حاضر باشد.

۷. أ. دو صیغه فعل تعجب را نام ببرید. ب. ترکیب یکی از آن دو را بنویسید. ۲۸۸ (ع: ۳ و ۱ د: ۲)

أ. ما أفعلُ و أفعل به.

ب. ترکیب «ما أفعل»: «ما» مبتدا؛ أفعل: خبر و فاعل مرفوع در آن مستتر است که به ما بعد برمی‌گردد؛ ه: ضمیر متصل منصوبی و مفعول به. ترکیب أفعل به: أفعل: فعل؛ ب: زائده و عامل جر؛ ه: ضمیر متصل مجروری، و در محل رفع است بنا بر فاعل بودن.

۸. چهار جمله جواب شرط را که باید فاء جواب بر آن داخل شود، نام برده و برای هریک مثالی بنویسید. ۲۹۶ (ع: ۱ د: ۱)

۱. جمله اسمیه. ۲. جمله طلبیه. ۳. جمله فعلیه که فعلش جامد باشد. ۴. جمله فعلیه مقرون به مای نافی. ۵. جمله فعلیه مقرون به لن. ۶. جمله فعلیه مقرون به قد. ۷. جمله فعلیه مقرون به سین و سوف. ۸. جمله مرکب از شرط و جزا. ۹. جمله‌ای که کأنما بر سر آن داخل شود. ۱۰. جمله‌ای که ربما بر سر آن داخل شود.

۹. سه موضع وجوب تأخیر فاعل از مفعول را نام ببرید و برای یکی مثال بنویسید. ۱۱۰

۱. إذا اتصل بالفاعل ضمیر المفعول؛ كقوله تعالى: إذ ابتلی ابراهیم ربّه.

۲. إذا اتصل بالفعل ضمیر المفعول ولم یکن الفاعل ضمیراً متصلاً؛ كقوله تعالى: فناده الملائكة.

۳. إذا كان الفاعل محصوراً فیہ بإلاً أو إنّما؛ كقوله تعالى: إنّما یخشی الله من عباده العلماء.